

CULTURA & ESPECTACLES

Lluís Llach vist per un ull fotogràfic

Una exposició al pis de la plaça Reial on va viure el cantant li ret homenatge

Clint Eastwood no s'atura

Té en cartell un film excepcional i un per venir que serà el seu comiat com a actor

1. Pepa Plana amb nas de pallsa a la versió d'Ester Nadal ■ ENA 2. 'Endstation Amerika', de Frank Castorf ■ THOMAS AURIN 3. Marlon Brando i Vivien Leigh a la pel·lícula d'Elia Kazan ■ AVUI

'Un tramvia anomenat desig' s'ha aturat a la Sala Muntaner fins al 25 de gener. És la primera producció d'Escena Nacional d'Andorra i la dirigeix Ester Nadal

La Dubois del nas rodó

Teresa Bruna
BARCELONA

No sabem si aquesta versió d'*Un tramvia anomenat desig*, d'Ester Nadal, passarà a la història, com ho va fer la pel·lícula d'Elia Kazan. Però s'ho mereix. Per primera vegada, la protagonista Blanche Dubois no és una desequilibrada: "Viuen en un món que ella creu meravellós. La seva realitat és fantàstica, són els altres els que estan malament! No pateix, tot ho disfruta". Ho diu Pepa Plana

(Blanche), pallsa radical i actriu que ha renunciat al teatre de text: "No en tinc gens de ganes, la meva passió va per un altre camí".

Com ho fa la seva Blanche, que podeu veure a la Sala Muntaner, acompanyada de Hans Richter (Stanley Kowalski), Irina Robles (Stela Kowalski), Sergi Vallès (l'ex que ensenya la fragilitat de la Blanche), David Verdager (Harold Mitchell) i Jorge Picó (director de *Non solum*): "És l'acotació. Ell és tots els altres personatges.

Ve a fer que el realisme i la màgia siguin veritat", diu Nadal. La música i direcció musical és de l'andorrà Lluís Cartés, que toca en directe: "M'ha acompanyat en tots els meus espectacles, sap de seguida quina música els va bé", explica la directora.

Una nova Blanche

Pepa Plana ens parla del seu personatge: "Mantinc que no vull fer teatre de text, però visc al país del sí...", diu. Li va costar una miqueta: "Ho volia fer amb el nas ver-

mell, però no va funcionar. Quan me'l vaig treure em vaig quedar desprotegida. Pensava: «Hi ha més actrius, jo no tinc cap interès». Però va decidir guardar el nas a la butxaca "per si hi havia una emergència".

Nadal va acceptar el nas de color blanc: "Amb el nas estic més tranquil·la, és tot un codi". I està contenta dels resultats: "Ha estat un regal de la vida tornar a ser a l'escena amb companys, donar rèpliques... És un barco molt

gran, crea addicció. La Blanche és molt xula, és fràgil, és punk, és..., és la Pepa Plana. Jo no sé fer res que no sigui jo mateixa. Però us agrada- ré molt!", diu, sense nas però com si el portés.

Una Blanche ben diferent de les més recents que recordem: Emma Vilarasau, dirigida per Manel Dueso l'any 2000, i la de la peculiar versió que l'alemany Frank Castorf va portar al Lliure la passada temporada amb el títol d'*Endstation Amerika*. Aquest director de la Volks-

bühne de Berlín va exposar el drama amb un estil trencador i a ritme de Britney Spears, Lou Reed i Nirvana.

La versió més coneguda, però, és la que va portar al cinema Elia Kazan, amb Marlon Brando i Vivien Leigh com a protagonistes. Es va estrenar l'any 1951 i s'ha convertit en tot un referent de la lluita de classes. Per si queda algú que no l'hagi vist, explica la història d'un emigrat polonès que arriba a Nova Orleans, on viu feliçment casat. Després de fer

Minientrevista

Hans Richter

En els 12 anys que fa que viu a Catalunya ha treballat amb Teatre de Guerrilla, La Fura dels Baus, Joan Ollé (*Àngel Exterminador*, Expo Saragossa)... i ha fet cinema i televisió. Ha pujat al tramvia d'Ester Nadal per interpretar Stanley Kowalski.

Un clàssic com aquest comporta molts referents...

Sí, però sempre comences allà on comences tu. Jo par-teixo amb tota humilitat cap al personatge, treballant el text que, si és genial, hi és tot. Perquè és en el blanc del full, allà on suren les lletres, on ho trobes tot. La paraula és el més important i no només la que surt per la boca sinó l'expressada amb el cos. Les referències són més al cap dels espectadors que en nosaltres.

¿Va veure la versió del seu compatriota Frank Castorf?

Sí, al Lliure. Era molt especial, no hi havia protagonistes, presentava els personatges d'una manera molt coral. També he vist la pel·lícula i he llegit el llibre en anglès i en alemany

¿Amb el Teatre de Guerrilla va fer de pallasso?

No, però m'hi vaig apropar. Conec el seu univers i l'estimo. Penso que és necessari que l'actor trobi el seu pallasso, és una bona base per ser humil i no tenir por del ridícul. A nosaltres ens fa molta por, i en el seu món, el ridícul no existeix.

Com és el seu Kowalski?

És algú que defensa la seva família. No és una bèstia. Per exemple, l'escena de la violació, que he de dir que no és clara ni al text ni a la pel·li, espero que es llegeixi com una falta de respecte de la Blanche. Hi ha una cosa: Tennessee Williams no enganya. És recte, és bàsic. Crea personatges que recreen el seu univers.

un retrat social, comencen les passions amb l'arribada de la Blanche, la seva cunyada. Es considera l'obra més representada de Tennessee Williams (més de 20.000 posades en escena), algunes en format diferent: dos telefilms i una òpera, amb música d'André Previn. L'any 1993 Abel Folk i Natalia Dicenta en protagonitzaven una versió teatral en castellà dirigida per José Tamayo.

El projecte andorrà

L'obra és la carta de presentació d'Escena Nacional d'Andorra, fundació que té com a patrons el Govern d'Andorra, el Comú de la Massana i la Fundació Crèdit Andorrà, i que neix amb l'objectiu que "la gent de teatre d'Andorra que hem de marxar de casa per poder treballar, puguem tornar", diu Nadal. És la primera producció en solitari.

Nadal explica que el ministre de Cultura andorrà, Juli Minoves, un dels que van creure en el projecte,

va dir: "Tirem-ho endavant. Podríem fer el *Tramvia!*". Tot un repte, però adient: "Està enamorat dels autors americans. Va ser ministre d'Exteriors i coneix molt la cultura americana. I a mi ja m'estava bé fer una cosa internacional, per fugir dels localismes".

Ester Nadal buscava un llenguatge per poder tornar a explicar una vegada més aquesta història: "Vaig saber que Pepa Plana no volia fer mai més teatre de text, i això va ser el detonant. Així podria fer una relectura des de la confrontació dels llenguatges. Si Dubois i Kowalski representen la confrontació de dos mons, la Pepa i la resta és com un enfrontament entre el pallasso i el mètode Stanislavski", indica Nadal.

I és que si Marlon Brando, el mític Kowalski de Kazan, és un referent del mètode Stanislavski de l'Actor's Studio, Ester Nadal, com Jorge Picó, vénen de l'escola de Jacques Lecoq. ■

CançóLaCrònica

La grip i els goigs

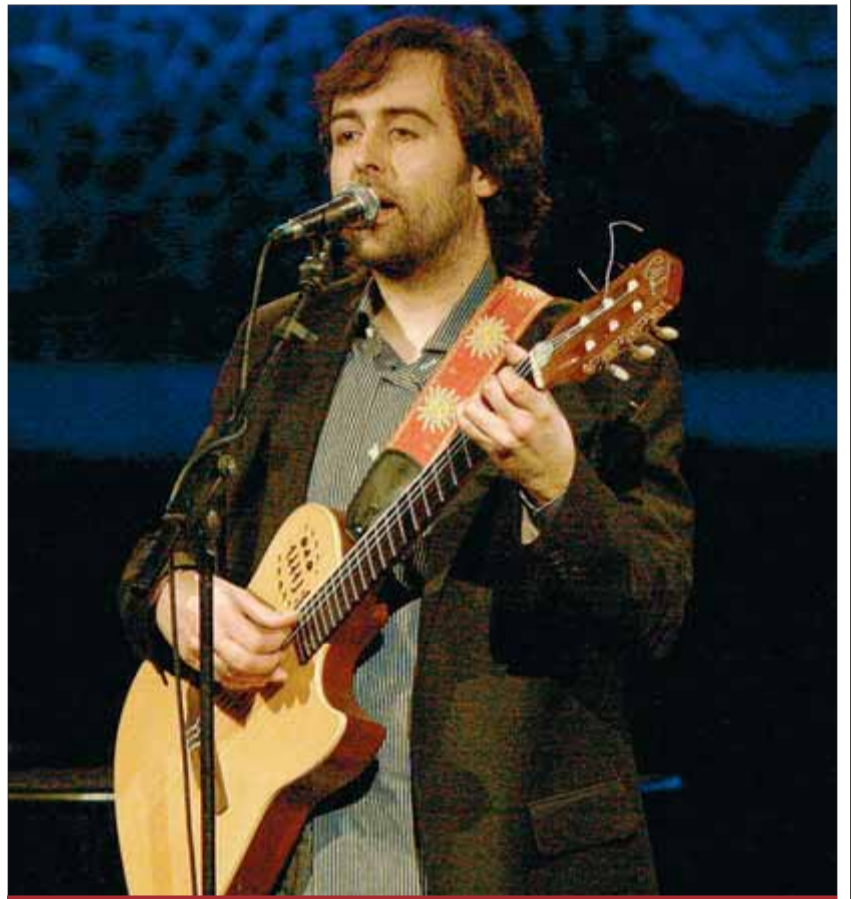
J.M. Hdez. Ripoll

Barcelona

Ni els profetes benèfics per la immortalitat s'escapen de la grip. Georges Moustaki, patriarca de la *chanson*, representant vivent de l'esplendor artística de la França poètica, va haver de suspendre el seu recital de dijous dins del marc del Festival Mil·lenni per culpa d'un refredat que no va poder superar ni amb un tractament radical d'injeccions i altres remeis. Així ho anunciava el responsable de la programació minuts abans de l'inici del recital. Una llàstima per tota la gent que omplia el Palau de la Música, fidels a la cita anual d'un Moustaki que va sortir a demanar perdó a l'escenari i, posats a fer, per no deixar el respectable amb la mel als llavis es va llançar a interpretar tres cançons per complir l'expedient. Segons es va anunciar, l'alexandri tornarà a Barcelona el pròxim 25 de febrer per oferir l'actuació pendent. Qui no hi pugui assistir, que no pateixi, que l'organització li retornarà els calés de l'entrada. Són així d'esplèndids.

Tres temes tenen gust de poc. I això que per acomiadar-se va demanar al públic què és el que volien sentir i per unanimitat es va triar *Le métèque*. Era de suposar, el tema segueix sent la insígnia d'un repertori que avança però no s'engreixa. Això sí, Moustaki va deixar clar que si la interpretava havia de ser en col·laboració amb el personal, ja que la seva veu deixava molta a desitjar per culpa d'aquesta maleïda grip que li provocava una tos continuada i li havia inflammat les cordes vocals. Ovació de gala per la professionalitat demostrada. I un a reveure si Déu vol, fins d'aquí una mica més d'un mes per complir amb la cita.

En aquest concert coix, el teloner de Moustaki era en Roger Mas. I, ves quines coses, per la malaltia del francès el cantautor de Solsona es va convertir en el protagonista de la nit. Rectificant sobre la marxa, Mas va ampliar el repertori que havia preparat per presentar-se davant d'un públic per conquerir. No va decebre.

Roger Mas. Palau de la Música, 8 de gener

RUTH MARIGOT

Roger Mas va guanyar més d'un adepte que no el coneixia i que havia anat al Palau motivat per escoltar Moustaki

Encara més, estem segurs que va guanyar més d'un adepte que no el coneixia perquè s'havia presentat al Palau motivat per escoltar el francès de les barbes blanques.

No es va tallar ni un pèl, i cavalcant entre les *Cançons tel·lúriques* i altres peces de la seva discografia anterior, Roger Mas va oferir una actuació completa en què es van poder sentir algunes de les seves millors cançons, interpretades amb el goig que signi-

fica trobar-se davant d'una sala amb fam de música. No van mancar algunes adaptacions de la poesia de Verdaguier, musicades amb cura i presentades amb devoció. Com tampoc *L'oda a Francesc Pujols*, ni algunes de les composicions pop incloses a *Mística domèstica*, entre les quals *L'home i l'elefant*, i al disc *DP*, com *la pluja es va assecar*.

Acompanyat de teclats, contrabaix i bateria, Roger Mas es va mostrar pletòric al Palau davant d'una sala plena que va patir poques desercions després de l'anunci de la retirada d'en Moustaki. Les oportunitats són per aprofitar-les, i el català ho va fer mostrant-se obert i xerraire per donar a entendre el seu art. Que és molt i de qualitat. Després d'aquesta nit, estem convençuts que Roger Mas ha conquerit noves orelles i nous seguidors. Tot un goig. ■

412 veus al concurs de cant Francesc Viñas

T.B.
BARCELONA

El Concurs Internacional de Cant Francese Viñas, que enguany celebra la 46a edició, s'inaugura avui oficialment a l'Ajuntament de Barcelona. L'acte se segellarà amb el recital de Daniela Dessi i Fabio Armiliato, dos cantants que han compartit

escena en nombroses ocasions. Faran duos d'òpera amb peces de Bellini, Puccini, Verdi i Txaikovski.

La prestigiosa convocatòria ha reunit aquest any 412 participants de vora 50 països. Una mica menys que l'any passat, però. Miquel Lerin, organitzador i besnét de Viñas, en fa responsable la crisi: "Té a veure amb els

viatges, perquè molta gent ve a Barcelona i se salta altres preliminars. De tota manera, Hamburg i Milà estaven plens", diu. Com ja comença a ser habitual, els cantants coreans són els més nombrosos: n'hi ha 113, més del doble dels 51 de l'Estat espanyol.

A l'entorn del concurs, el dia 17, al Liceu, s'ha progra-

mat l'activitat *Una tarda amb Teresa Berganza i Jaume Aragall*. La mezzosoprano és membre del jurat: "És una gran responsabilitat jutjar, i encara més si cadascú entén la música d'una manera diferent. N'hi ha que aprecien les grans veus i jo m'inclino més per la música i el fons de l'artista. Tanmateix m'agrada el concurs perquè permet escoltar noves veus de gent jove, alegre i molt il·lusionada".

Les proves semifinals se celebraran al llarg de la setmana que ve, al Conservatori Municipal. Els dies 16 i 18 estan reservats a les proves finals, concert dels premiats i repartiment de premis. ■